

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Výlet na krym, 1898-1899

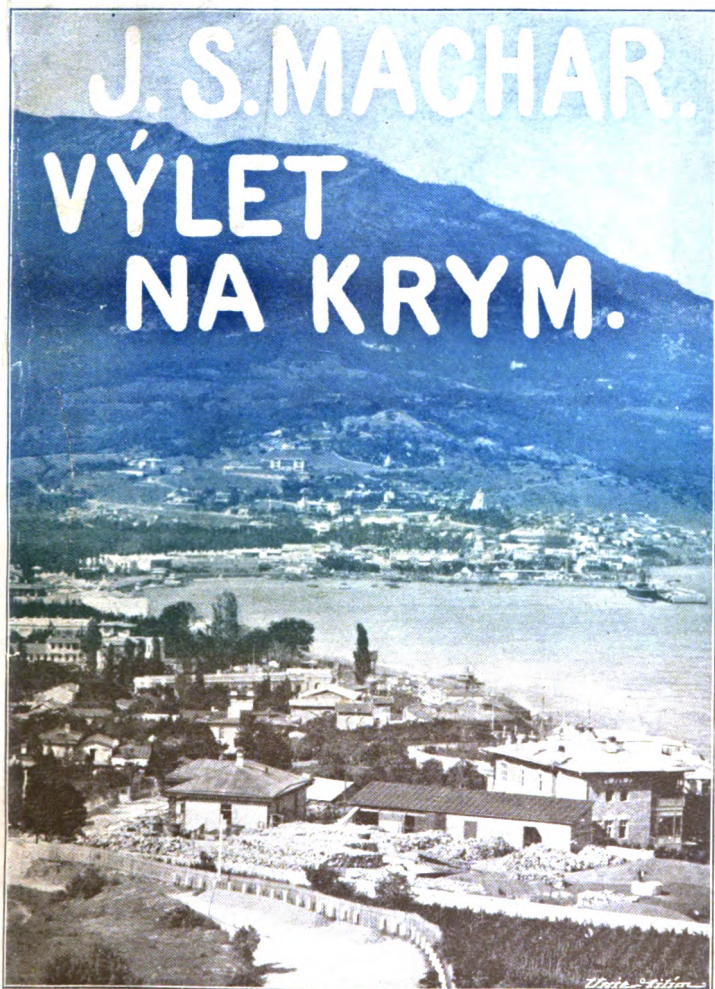
Josef Svatopluk
Machar

Slav 7853.14.40.1

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

prca

1900

• NAKLADATELSTVÍ F. ŠIMÁČKA V PRAZE
11, JERUZALÉMSKÁ ULICE

Tiskem F. Šimáčka v Praze.

J. S. MACHAR

VÝLET NA KRYM

1898—1899

V PRAZE
NÁKLADEM F. ŠIMAČKA
1900

Slav 7853.14.40.1

✓

*Prof. Leo Wiener
Phillips Barry*

Veškerá práva vyhrazena

E

187
42-111
29

NADĚŽDĚ NIKOLAJEVNĚ

I

SKIZZY Z CESTY

NOC VE VLAKU

Spousta škatul leze v kupé,
kufry, vaky — nemotorně
zavěšen za nimi cupe
čerstvý párek manželský.

Zavazadla místí hbitě.
„Pozor na to!“ ona stále.
„Dobře to tak, drahé dítě?“
„Dobře. Ještě to a to.“

„Ještě kytici!“ A svadlé
květy ve výši již trůní.
Teď se tulí na sedadle,
jak by chtěli v sebe vrůst . . .

Dvěře třískají, hlas ztichá,
povely zní, dlouhý pískot,
trhnutí, stroj těžce dýchá —
vlak vyrazil do noci.

V taktech duní kolejnice,
šerá krajina v zad prchá.
Cestujících zřítelnice
zapadají pod víčky.

On i ona čilí, svěží,
po domácku sobě vedou ;
na hrudi mu ona leží,
on ji v pasu objímá.

Hovoří: „Víš, teta Frycka
dojala mě telegramem,
je to duše poetická,
citlivá a nešťastná!“

„Já zas myslím na matičku —
skoro k slzám pohnula mě :
— Šetři mi mou holubičku —
Holubičku řekla — víš?“

„Vím.“ A tlesklo políbení
první, druhé, třetí, čtvrté —
Zamk' jsem oči bez prodlení,
vedli si tak domácky!

Chvilí ticho . . . „Já mám ráda
otce tvého . . . jak on tančil!“

„Ba, byl čilý hoch to z mláda,
jak mi říkávala máť.“

„Proč se ona nedočkala
štěstí našeho, vid', drahý!?“ —
A zas tleskla celá škála
známých zvuků — — dřímál jsem

V taktech duní kolejnice,
a sny pestré tančí duší . . .
Bylo . . . bylo . . . není více . . .
líno jaksí vzpomínat. —

Chvilkou proberu se . . . Oni
stále svěží, stále čilí . . .
s hora intenzivně voní
růže v jejich kytici . . .

Jedem' . . . jedem' . . . Lampa kmitá
na stropě se . . . údy bolí . . .
hlava klímáním tím spítá
klesne, jak jí pozvedneš.

Hodina jde za hodinou,
 noc se zdá být nekonečnou,
 a vlak duní, na zad plynou
 cizí, černé krajiny . . .

Svítá . . . Sílí, občerství tě
 ranní světlo; v duši svěže;
 posadiš se chutě, hbitě,
 rozhlédneš se dokola . . .

Kolem ní on rámě točí,
 ona na hrudi mu leží,
 rozjiskřené jejich oči
 vpíjejí se do sebe . . .

V rozcuchaných vlasech svítky
 lístků růží se jim chvějí — —
 spadaly z té vonné kytky,
 jež se třese nahoře . . .

Nespali as, tak to bývá . . .
 Za to střízlivý svit denní
 uhasil ta světla živá
 planoucí jim ve zracích.

Zatím co se jistě kladla
noc ta v hloubi duší jejich
čarokrásná, neuvadlá
k upomínkám životním —

padlo bílé světlo na ně
ostré, přísné denní světlo :
ruce rozpletly se maně,
zrak byl vpadlý, žluta líc.

LETEM PŘES HALIČ

I

Střízlivá šosácká krajina
šine se kolem tebe;
tesklivě jaksi ji přepíná
nazelenalé nebe.

Obrysy ostré, a souladné
barvy dost lahodí oku —
vše to jest jak dílo důkladné
malíře z třicátých roků.

Města a lesy a lučiny,
močály, pole a vísky —
horizont všude jest jediný:
jak čára rovný a nízký . . .

Rozlehlou rovinou celá zem;
úzkostně takřka se bojí
vyskočit nějakým pahrbkem
z šosácké plochosti svojí.

**Vlak letí . . . Solidní krajina
šine se stále kol tebe,
půlkruhem teskným ji přepíná.
nazelenalé nebe.**

II

Jak starých odraných slípek řad
nesoucích tupě svou bídu,
stojí tu skupiny bědných chat
ve fatalistickém klidu.

Splácány z hlíny a ze slámy,
pár shnilých kryje je došků;
stěny si zívají děrami
a každá kloní se trošku.

Jen zlaté terče slunečnic
velikých, zářících, lepých
hrdě se dívají slunci v líc —
bolestně zoufalý přepych!

U plotu spadlého vychrtlý pes
vyje si protáhle v pole —
jedna jak druhá je taková ves,
takové neštěstí holé!

III

Čápy jsem v houfech zřel na poli
vždy mezi robotným lidem,
tráví tam v přátelském soužití
s jistotným, bezpečným klidem.

Viděl jsem lid ten při práci,
viděl to němé hoře:
žena a matka táhnou pluh,
na mezi děcka, muž oře.

Co čet' jsem kdys, teď zjevilo
se v hrůze oku mému:
plod setby dnešní, vzejde-li,
nebude patřit jemu.

Ani ta chata plná dř,
ta není jeho; a v žití
z celého toho života
má jen to živobyті.

Opuštěn země i nebesy
cizí lán potem svým skrápí,
jediní zbyli mu přátelé,
ti věrní nohatí čápi.

V houfech jsou na poli, na lukách,
na krovech odraných chatek,
mudrci s rudými zobany,
sny žen a štěstí těch matek.

Viděl jsem na mezích děti ty,
každé tak s tvářičkou smavou,
spokojně jaksí si kývali
čápkové svou bílou hlavou.

Jediní věrní to přátelé,
jediná záruka lidu,
že přece jenom as přetrvá
celou tu haličskou bídu.

IV

Po městech hemží se vojáků
jak v úlu drobných včelek!
Kabátce, kalhoty, čepice
v lahodný pestří se celek.

Kasárny, sbor šedých baráků,
tvrze, kde děla se chrání,
s hroživou výzvou zří upjatě
k ohromné severní pláni.

V nich, kol nich bez obav, starostí
hemží se pestrá ta chasa —
přijdou-li molodci kozáci,
děti, to bude zas masa . . .

V

Mohylu Kosciuszky viděl jsem
za rána nad Krakovem,
mohylu Unie Lubelské
k večeru nad širým Lvovem.

Mohyla vítá tě při vstupu,
mohyla v rozchod tě zdraví,
a v jízdě přes tu tragickou zem
mohyla nejde ti z hlavy.

Tak na ty kraje, kde se všech stran
lká, volá, žaluje Bída,
již spurně, tvrdě a výsměšně
jen Bídnota odpovídá —

resignovaně se dívají
špičaté tiché dvě hlavy . . .
dva hroby . . . památka . . . pohádka
té staré polské slávy . . .

VI

Už temní barvy. Rostou stíny.
Mhu vydychují močály.
Ztratily žár svůj slunce klíny
a teskně rudnout počaly.

Kraj hornatí se, skalní lebi
sní v zasmušilém mlčení.
Na zelenavě modrém nebi
se slabá červeň rumění

jak truchlý úsměv. Súžuje se
kraj obzoru. Vlak dunící
se pomalej a těžce nese,
jak unaven už, k hranici.

lar 7853.14.40.1

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

ODĚSSA

Pod bílým sluncem bílé město leží..

Ulice přímé v nekonečno běží,
v nich řady zaprášených akácií
na chodníky své chvějné stíny sijí.
Kol kaváren, kol krámů, skříní, v davu
tu proudí lid všech národů a stavů
s různými kroji, obličejí, řečí,
chůzí i gesty; šumí to a ječí,
hřmí tramway, mihne ekypáž se skvící,
cinkají zvonky, modří izvosčící
letí tu tryskem, vojáci se rojí,
a nehnutě jen strážník tady stojí..

A teplý vítr vlá. Prach šedý místy
ve sloupech tančí, akátové listy
do toho prší, vzdouvají se clony
nad kavárnami, krámy, nad balkony.
Nad církví, jejíž průčelí plá zlatem,
pět bání vstává luzným majestátem.

**zelených, vzdušných s řetězy a kříží,
a ty se do čistého nebe hříží,
jak balony k odletu připravené,
sny, vzdechy, touhami jen naplněné,
sny, vzdechy, touhami, jež dole prýští
se v hemžícím tom bílém mraveništi . . .**

MOŘE

A to je moře! . . . Teď se valí
Pont Euxinus mi u nohou
tak nekonečný v šíř i v dáli
pod nekonečnou oblohou!

Nuž, předměte mých dávných snění,
má touho, lásko, druhu můj —
my poznali se při spatření,
hrud' vlní se — nuž, zdráv mi stůj! . . .

Víc nepsal jsem . . . To bylo v Oděsse,
na boulevardu nad širým přístavem,
kdy uviděl jsem moře poprvé . . .

Ach, moře . . . já je slýchal duněti
kdys v mládí v slokách Childe-Harolda,
já znal i jeho milé šplýchání
z houpavých Heineových obrazů,
i bylo mi tak čímsi známým už,

že v kůlně básnických mých metafor
 dní všedních stávalo se nástrojem,
 ba, když jsem psal ty strofy hořejší,
 já mínil, že jsem čest mu prokázal,
 je nazvav láskou, touhou, druhem svým . . .

Víc nepsal jsem. Neb jsem se zadíval
 v ten segment nekonečných mořských vod.
 Hle přístav dole . . . Kolik korábů
 své komíny a stěžně, lanoví
 do vzduchu týčí, splétá, směsuje!
 Přivíráš oči . . . jak bys v březnu zřel
 na obnažený, metlovitý les —
 eh, marný obraz! Obří lodě tu
 bez hnutí stojí, barvy boků jejich,
 běl, cinobr a černé pruhy v nich,
 na slunci svítí; klidný, hustý kouř
 z některých stoupá; stěžňům na špici
 se třepotají pestré praporce
 jak přivázaní ptáčci nebozí —
 a kol nich, na nich život! Houfy lidí
 drobounkých, směšných sem tam spěchají
 s nákladem různým; vozy uhání
 za neznámými tobě účely;
 vlak za vlakem se šine, ubíhá
 po kolejnicích hráze přístavní;

zní pískot, křik, vrzání jeřábů,
řetězů cinkot, táhlé signály —
a všechno to je na modravé půdě
měkkého moře . . . Bílí rackové
se pletou těžkým letem kolem stěžňů,
klesají k vodě; drobné kocábky
se kolébají jako kachňata
po modrých plochách mezi koráby;
a vše to potom hráze přístavní
jak šedá úzká rovná pěšina,
(z níž jako boží muka našich cest
se maják zvedá) zavírá a dělí
od širé pláně mořské . . .

Moře! . . .

Tak leží tu a klidně oddychuje
ohromné, modré, jak by nebes báně
se narovnala, ztekutila, klesla
na zemi proto, aby to, co zbylo
nahore po ní, bledomodrý nádech,
sen nekonečný, zrcadlo měl dole,
v němž nad skutečnost krásším by se viděl . . .

Loď pluje v dáli, hračkou dětskou zdá se,
plachtové čluny tkví tam bez pohnutí,
ne větší než jak utržená křídla
bělounkých racků. Bledé nebe klesá

k těm vodám v dálce mírným lehkým sklonem
 a šedá čára chví se na rozhraní — —
 Utřel jsem oči, bylo vlhko v nich . . .
 zrak zpit byl . . .

Ale v duši bylo dusno . . .

Jen zlehka zprvu jako v zahradě
 za letní noci bijí komáři
 do světla lampy; potom silněji
 jak sebral by se drzý vrabců houf
 a zobáky a křídly tepali
 by do oken ti; pak ne vrabci víc
 však havrani to zlí a pochmurní
 za mrazu podzimního večera
 sklo rozbili by, v jizbu vnikli ti
 s proudící zimou — ty jsi bez moci —
 v zrak, lebku, lím a hruď ti klovali —
 tak vstávaly mé černé vzpomínky,
 těl nabyly i hlasu — marno vše,
 já nedoved' jich nijak zaplašit!
 Vše ožilo od první mladosti,
 co dovede jen vehnat v límci krev:
 mé kousky hlouposti i bídáctví,
 jizlivost cizí, pýcha raněná,
 chudoby podlost, nouze, bídy hnus,
 traplivé scény, chvíle očištěnce
 i muky pekla — vše to výskalo

a tančilo a vysmívalo se — —

— — — — —

Půl dne jsem zíral v širé vody ty,
a když jsem vstal, má duše choulila se
kdes v koutku jako vypráskaný pes . . .

NA LODI

I

Signál dozněl . . . Odpoutali
koráb náš . . . a s břehu kynou
steré ruce, steré šátky,
steré slední pozdravy.

Hučí šroub, a voda duní
v bílých pěnách . . . „Novorossijsk“
jakoby se osměloval,
zvolna v moře šine se . . .

II

Tot se ví, že kapitán náš,
jak ti všichni z cestopisů,
muž je starý, šedobradý,
obr s srdcem dítěte.

Tot se ví, že vyličoval
večer při sklenici čaje
lodní požár, hrůzné bouře,
kterým doved' čeliti.

Tot se ví, že pod perutí
hrdinné té zkušenosti
jsme se na houpavé půdě
jako doma cítili.

Když jsem vyšel na palubu,
díval jsem se na ty hvězdy:
bílé, třpytné kynout zdály
vznešeným mi úsměvem.

Díval jsem se na ty vody :
černý, kosmatý kýs netvor
v marném vzdoru reptající
v hřívě nese naši loď.

Žene se s ní, hřívou třese,
vztekle hučí — marno, brachu,
však ty víš, co by ti řekl
šedivý náš kapitán!

III

Spal jsem dobře. Tak spát může,
kdo se modlil vroucně k bohu,
by mu zatím v dalné vlasti
zachoval a romnožil

všecky drahé nepřátele,
všecky skromné anonymy,
všecky něžné pseudonymy —
chloubu mého života.

Loď mě mírně kolébala,
moře hučelo mi píseň,
hlučně taktoval mu k tomu
neúnavný lodní šroub.

IV

Jaké jitro! Růžová mha
klesla v chvějící se moře,
nade krajem horizontu
slunce oko otvírá.

Od slunce až k přidi lodi
široká se táhne cesta,
vlnící se, blýskající,
až to v očích přechází.

Jako proud zlatého písku
lil by se tam, hrá to, výská,
Hallelujah lesklé krve
přelámaných paprsků.

Jinak moře pláň je tmavá
jako zelenavý mramor,
roztříštěné pěny vlnek
nádherně jej žilkují.

V

Na severu v horizontu
vyskočila žlutá čára,
zvlnila se, stloustla trochu
a pak viset zdála se

mezi modrým čistým nebem
a tou zkadeřenou vodou
jako rozvinutá sponka —
tak jsem zahled Tauridu!

VI

Hledíš . . . hledíš . . . Z vodní plochy
 zdvihají se miliony
 bělovlasých postaviček,
 filigránských koketek!

Vida, tanec! Vyskočí jich
 v průsvitavých lehkých šatech
 celý řetěz. Rozběhnou se
 v těsných řadách sevřeny

v polokruzích po prostoru.
 Řady zelenavých sukni
 poletují, zdouvají se.
 Pudrované hlavičky

třesou se a směšně kloní.
 Řetězy se přeskakují,
 tlesknou, sednou . . . sukénky se
 rozplývají dokola . . .

rázem vstanou . . . tančí dále
s vervou, chutí, veselostí —
rozeznáš jen světlé sukně
a ty bílé hlavičky . . .

Nereidky mé, díky, díky!
Však mi také líto z duše,
že ta příď barbarské lodi
řady vaše proráží!

VII

EUPATORIA

Ten kus Orientu leží
drahně let již ve snech mojich —
poznávám vše: bílé domy,
zelené ty kupole,

minarety nad mečetou,
světlošedé shluky oliv,
vysoké zdi starých zahrad,
mlčenlivé ulice,

i ten záliv slunný měkký,
modrý, jako luzný zázrak,
s hejny racků, starou lodí,
čluny, plujícími k nám —

poznávám to: v onom domě
žila dívka krasavice,
bílá, jasná jako měsíc,
když svůj závoj odkryla —

odkryla jej v starém sadě
pod tichými olivami — —
ano, ano, tak to znělo
v dávné staré povídce . . .

— Potom v jednu tmavou půlnoc
odrazil člun ode břehu
se zašitým chvějným plátnem,
s nemluvnými eunuchy . . .

Ráno bylo moře luzné,
měkké, modré jako zázrak —
léta, léta znám ty kraje
ze smutné té povídky . . .

VIII

Rackové se těžce klátí
 nad zvlněnou brázdou lodi —
 tak jdou s námi od Oděsy,
 bední, mořští žebráci.

Drobný Řek s protivným smíchem
 hází s lodi vytrvale
 pecky oliv, slupky dýní,
 pomačkané papíry,

dva, tři z racků vždy jak střely
 padnou do vln . . . vzletí vzhůru
 a zoufale jaksí pouští
 marnou kořist z zobáků . . .

Pak zas letí . . . Šedá křídla
 těžce švihají se vzduchem,
 rudé nožky přitaženy
 těsně k bříšku, oči ty

bledé, žebrácké ty oči
upřeny jsou v šumné vlny . . .
a ten Řek můj vytrvale
hází tam vše možné dál.

IX

Rád zajdu kouřit svoji cigaretu
v tlum pasažérů chudé třetí třídy,
jenž kol svých ranců, vaků, nůší, lůžek,
u komínů se na palubě pestří.

Vždy scéna táž. Na starém koberci svém
tré Turků sedí; hlavy ovinuty
špinavým šátkem; jeden hryže dýni,
a druhý chodidla a krk si myje
desetkrát za den, třetí zírá tupě
přes moře v prázdno; žádný slova nedí.

Židovka vedle šlehá ostrým zrakem
v pravo i v levo nehýbajíc hlavou
a mechanicky, víc už ze zvyku snad
vlnivé, tlusté, černé vlasy češe.

Dva Řekové tu; hrají v karty, prou se,
šermují prsty, křičí bezohledně,
blýskají očima a třesou hlavou,

že myslím už, že nože tasit budou —
pak hrají dále. Sousedé si toho
nevšimnou ani, jak tu všichni vůbec
kol sebe bez zraku a sluchu chodí.

Tam na lavičce vyhaslým svým zrakem
vábí a chytá každý pohled, úsměv
promenujících kolem důstojníků
chantantu hvězda sešlá, již z dob slávy
jen žluté atlasové šaty zbyly
a klobouk à la Rembrandt s pérem pštrosím
a slunečník, jímž vyzývavě ryje
do podlahy, a nabarvené vlasy.

Zde mužiků pár kolem samovaru.
Čaj pijí stále, rozlámou si cukr
na drobné kousky, spořivě si kladou
pro celý stakan mezi bílé zuby
ten kousek jeden, mluví při tom tiše
a bystře, moudře dívají se kolem
tím klidným modrým sympatickým zrakem.

O zábradlí se opřev, zírá v moře
vojáček prostý — Ukrajiny syn snad —
protáhlou smutnou dumu notuje si
a pohybuje ostříhanou hlavou.

Arménů shluk tu čilých, nepokojných ;
 jak rtuť se točí, hlasitě se smějí,
 až v černých vousech zuby se jim svítí ;
 i starý Arab v bílém plášti sedí
 tu jako socha ; Tatar s liščím zrakem
 a svislým knírem — — a loď pluje, pluje
 s tím pestrým kosmem nesouc všecky k cíli.

I dívám se v ty různé obličej
 a zachycuji trosky cizích řečí
 a z pohledů a gest na smysl soudím.

A maně v duchu spřádám si k těm zjevům
 pohnutky cesty, různé historie
 zašlého žití, kreslím si jich domov,
 rodiny jejich — co dým cigarety
 se zlatým vzduchem jak sen rozeplývá.

A bolestně mě vždycky k srdci píchne,
 když černovousý, štíhlý, krásný Čerkes
 se z obchůzky po lodi v tłum ten vrací
 mdle jiskrnaté oči přivíraje,
 neb on — ó mladosti mé romantiko ! —
 vnuk reků Puškina a Lermontova,
 vak vleče s sebou, prodává tu šátky
 nachové barvy, ubrusy a šerpy,

kam zlatou nití květy, ornamenty
tkají teď čerkeské ty krasavice —
a nutí, smlouvá, přísahá a kleje,
že s němým úžasem mu naslouchají
Hebrejci šedí, plaší konkurenti,
a vaků svých se ani neodváží
otevřít tady — — bědná romantiko!

X

Tam, kde as teď slunce stojí,
plula jednou hellenská loď,
na níž, jak to slunce, plálo
zlaté rouno z Kolchidy.

Vítr příznivý dul pomoc
veslujícím nahým plavcům,
touhy jejich napřed létly
k sladkým břehům domova.

Jenom Jason v tiché hrůze
zadíván byl k zádi lodi:
princezna Medea stojí
tam jak socha bez hnutí.

Hnědé ruce založeny
na mohutných tichých ňadrech
dívá se v tu stranu, kde as
leží rodná Kolchida . . .

V tmavých velkých očích leží
teskný smutek . . . marně pátrá . . .
modrá dálka pohltila
známé hory otčiny . . .

Titěrná ta loď ji nese
v cizí město . . . bude ženou
bledovlasého tam Řeka,
k němuž v jedné hodině

pro ty modré oči jeho
los svůj spjala . . . toho Řeka,
žvastavého, zbabělého,
jenž tam hrůzou choulí se,

že na její bílé říze
vidí hnědnout rudé skvrny,
kapky krve, které stříkly
na ni z šíje bratrovy . . .

XI

Sestárlá a zbičovaná
 zasmušilá eremitka
 vyšla z temna skryše svojí,
 z pozemského očiště:

duše moje sedí v zraku.
 Miluje ty hravé vlny,
 bílé slunce, dálný obzor,
 nekonečnou oblohu —

A to teplé světlo proudí
 dolů, v temnou skryši její,
 ozařuje, vyzlacuje
 mučidla tam příšerná,

skrvácené, uzlovaté
 biče starých upomínek,
 skřipce marných tuch a přání,
 lůžko hoře kamenné,

hubenou a zasmušilou
bezeslovnou Resignaci,
jež té eremitce mojí
hospodář řadu let . . .

XII

SEVASTOPOL

K večeru bylo. Stále zřetelněji
se jevil Sevastopol v metě dráhy,
církvě a domy v modrou výši spějí
a vstává kraj kol vypráhlý a nahý.

Jasní se barvy. Střechy zelenavé,
bělounký boulevard, světlých oken řady,
tvrz šedivá, z níž civí střílny tmavé,
i kolem lázní nakupené sady

i stožáry a komíny a lodě,
hráz přístavní — vše v harmonické spleti
roste a roste, a po bouřné vodě
se zdá nás vítat, naproti nám spěti.

Klikatým jazykem se vine moře
hluboko v zemi; kolem vystoupají
po bocích kopců drobné domky spoře
a ve výši se těsnit, růsti zdají.

Jsou bílé, nové. Čas měl sotva času,
by krovů plech patinou potáh svojí.
Však místy v moderní se týčí krásu
ruiny černé. Staré zdi tu stojí

osmáhlé ohněm, děly roztřískané.
Mát příroda tu dissonanci tlumí:
je břečtan kryje, svlačec, víno plané
i sosna červená nad nimi šumí.

— Když vjížděli jsme v přístav, potápělo
se rudé slunce daleko kdes v moři:
jak výpar krve vzduchem světlo chvělo,
a voda kolem nás jen krví hoří,

a červený svit hrál na bílých domech,
ruměnil střechy, do země se vpíjel,
na oknech blýskal v zkrvácených lomech,
když parník náš je v chůzi volné míjel.

Kol kasáren jsme pluli. Kolem chmurných
železných lodí. Všude ticho bylo.
Zem zahalila do barev se zpurňých,
zhas' slunce lesk.

Tu shůry zazářilo

krvavé chvění. Klenba nebes plála,
v ní Malakov čněl roveň černé lebi —
kdys vpitou krev zem zvolna vydýchala
a v líc ji vrhla mlčícímu nebi.

XIII

Tma . . . Sto medvědů se sápe
vytrvalých černých potvor,
na loď naši — — bozi, jak se
zmítá bědná skořápka!

Skučí, vyjí, syčí, supou,
řvou a těžce oddychují;
ustrašená loď jim marně
zniká v neprůhlednou tmu.

Chvilí běží s námi v kroku —
náhle vzepnou se a vztekle
bouchnou nemotorným tělem
lodi v bok, až zapraská,

padnou zpět a převalí se,
pěna vzletí z tlamy jejich
přes zábradlí . . . vzchopují se,
zas ten strašný náraz v bok!

A ten chumel letí, supá,
 skučí, válí se a vzpíná,
 sápe se k nám — — děsná smečka,
 pekelný to ryk a řev!

Časem některý ten netvor
 položí se pod příď lodi,
 vyzdvihne ji na svém hřbetě,
 skočí, nechá klesnouti —

časem vyhoupnou se na ni
 s prava, leva — šklebí tlamy
 na palubu — bestie ty
 tropí tu svůj hrubý vtip!

S hora padá trochu světla
 se stožární žluté lampy —
 i to světlo zdá se strach mít,
 bliká tam a třese se!

Vysoko a vysoko tam
 září četné bílé hvězdy —
 k nám však hledí necitelně
 mrazivými pohledy! — —

Bozi moji, neznám strachu —
přijde-li však zde má chvíle,
přispějte, bych jako dítě
hrůzou marně nekřičel!

XIV

Bylo po všem — všemu konec . . .
Jak to bylo, nevím ani.
Potvory as v jedné chvíli
rozmačkaly naši loď.

S řevem odběhly si v dálku,
potom bylo ticho, ticho . . .
A v tom tichu, vím, jak plul jsem
na znak leže na vodě.

Víčka těžce přivírala
unavené oči moje,
v bezvládných údech stála
studená a stuhlá krev.

Ale cítil jsem, znal všechno;
— to je konec — myslil jsem si
s klidným fatalismem Turka,
— konec všemu na věky . . .

Voda houpala mnou, vlnky
s tleskotem se rozbíjely
o mé tělo — a já cítil,
že jak azur modré jsou.

Slizké medusy se tiskly
k šíji, zádům, nohám, rukám,
chvilkou ryba švihla o mě,
já však sebou nepohnul.

— To je konec . . . konec . . . konec . . .
myslil jsem si, skanduje si
tato slova hlasně v duši
podle kolébání vln . . .

Na to ohromný rak jakýs
tvrdý černý — cítil jsem to —
hrobník moře, stisk' mi rámě
ozubeným klepetem,

táh' mě dolů jaksi líně
(cítil jsem: jen z povinnosti),
bouřili jsme vrstvy vodní,
a ten šumot slyšel jsem.

Vlek mě spleť stromů, křovin,
fantastické listy jejich
zachvěly se, ssedlé bahno
splývalo s nich třesavě.

Vlek mě níže — náhle náraz —
pískot — hřmot — a kdosi křičí —
rázem otevřel jsem oči —
zlatý vzduch — já vyhled ven:

— — — — Jalta! Jalta! . . .

II.

KRYM.

JALTA

Ach Jalto, Jalto! Barvy tvoje luzné
v mé duši mění na tony se různé
a splétají se, krouží, tančí, vijí
v tak harmonicky sladké melodii!

A šťastné chvílky, dávno zapomněné,
jež v žití měl jsem, vstaly oživené,
já cítím zase jejich vůni svěží,
a bouřně krev má žilami zas běží.

A cítím křídla — vzlétám do azuru
nad lesklé střechy tvé, nad vrchy vzhůru,
však pohled dolů — padám k tobě střelou
a objímám tě, sladká Jalto, celou!

— — — — —

To stálo u mne Štěstí . . . Víím, že byly
v mých očích slze . . . Také víím, v té chvíli
že zapomněl jsem všechny svazky žití,
ba ani svého necítil jsem bytí.

Jen jako ve snách kýv' jsem izvoščíku,
 a když tak trůnil před mnou na kozlíku,
 já miloval jej, a tak chtělo se mi
 zpříjemnit život mu v té luzné zemi.

I říkal jsem mu roztomilá slova
 i koně jeho chválil zas a znova
 a nadšen byl jsem zvonků jejich hlasem
 a „holoubci“ je tituloval časem.

Ach, štěstí naivní a hloupé bývá . . .
 Však u mých noh je dole Jalta snívá,
 ach Jalta, Jalta, barev harmonie,
 div světa, zázrak, který duši zpíje!

Tak leží v klíně hor . . . A od hřebene
 se ku hřebenům skvoucí nebe klene
 a modré, jak je spatříš jenom tuto,
 a za strop Jalty té je vyříznuto.

A nehmotny, jak obraz nadechnutý
 v zelených vlnách zpolá zavinity
 pestří se villy, kupole se vzdýmá,
 a delikátních cypřiší sbor dřímá.

Po bocích hor sní chaty Tatařínů
a ztrácejí se v temnomodrém stínu
sosnových lesů — s druhé strany moře
jak pohádka se modrá po prostoře — —
— — — — —

Eh, slova, slova . . . Marny všecky řeči.
Mé vlastní verše dnes mě nepřesvědčí,
že nezpil tehdy přelud duši moji,
že vskutku tam má sladká Jalta stojí!

PORTRÉT MÉ HOSTITELKY

V čas květu Říma, tenkrát za Nerona,
poprvé na tom světě žila ona.

A měla Artemidy pohled tmavý
i Afrodity úsměv shovívavý,
zjev Héřin, sladkou moudrost Atheninu.

Stál palác její v středu Aventinu,
stěn bílý mramor svítil temnem stromů,
(neb veliký park ležel kolem domu,
kde laury byly, fíky, mandlovníky,
olivy šedé, cyparessů šiky
a bílé hermy bohů nesmrtelných —
vzácné to práce řeckých mistrů čelných),
vestibul prošel's, z celly své tě zdraví
janitor černý, Numiřan to pravý,
a vede atriem tě, jehož stěny
jsou ději z Aeneidy vyzdobeny,

a v jehož středu vodotrysk se tříští;
zem kamenná se mosaikou blýští,
tvé sandály se na ni tiše kladou,
a vstoupíš v peristyl: tu stojí řadou
v čtverhranu sloupy, až k těm hlavám jejich
od země vzhůru rudých ve peřejích
se vlní růže, kvetou, zeď to živá,
dech omamný z ní těžkým proudem splývá
a nutí snít.

Ty růže milovala.

Zde byla ráda. Její rudá palla
se dobře v červeni té odrážela.
Ta zlatými se květinami skvěla,
jež umně stkaly na hedvábném kmentu
osmáhlé otrokyně z Orientu,
nádherné, štíhlé, dar to prokonsula.
Ze šatu toho jemná vůně dula
a tkvěla všude, kudy prošla v letu.

A žila. Dělalý jí toiletu,
jí koupaly a česaly jí vlasy,
stůl vystrojily — potom usedla si,
čtla Ovida, či verše Catullovy,
neb Petroniův svižný román nový,
i listy psala, vtípu pravé skvosty,
vzdáleným známým, přijímala hosty,

i probraly kus nový na divadle
 i nový poměr kteréš krásky svadlé
 i šeptný klep z paláce císařova
 i z senátu — a tlumila se slova —
 i mudrováno časem bylo dosti
 o životě, o duše nesmrtnosti,
 o starých bozích, které skepse sžírání —
 snům Platona jen byla dána víra,
 jej cenily si . . .

Nad tím rozhovorem

by Cicero byl mohl šílet skorem :
 to nebyla už dikce jeho čistá,
 jich latina už rozrazila zjista
 gramatik pouto, mrštně vyskočila
 a šípy řeckých citátů kol sila.

Když tesknota ji někdy divná jala,
 hadačku známou zavolati dala,
 jí naslouchala ve ztrnulém žase
 a za chvíli pak všemu vysmála se.

A k večeru, když úpal slunce lýtý
 za paláců a vrchů klesal štítý,
 v nosítkách zlatých čtyři Afrikáni
 po Via Sacra nesli svoji paní;

Je stín tam chladivý a vánek svěží
 od vzdáleného moře tudy běží,
 svět vznešený se potkával tu, zdravil,
 ten onen se známým se pozastavil,
 i ona často vzkřikla na otroky
 a stavila jich stejnoměrné kroky
 a na jdoucího kohos kývnouc živě
 zvíдалa svým „Quid novi fertur?“ chtivě . . .

V měsíci Junia do Bájí jela,
 neb ráda šumem vln se opájela
 a ráda měla pláně vody valné
 a barev hru a horizonty dálné.

Tak žila hrdá, vznešená v tom čase,
 neb znala, když dvě božstev potýká se
 o člověka, že člověk v ceně stojí . . .

A tehdy válčil právě v krutém boji
 o vládu duší bohů zástup smavý
 s tím Galilejským, který přísný, tmavý
 bral lidstvu radost, jas a všecko štěstí,
 dal rozkoš muk mu, snění o bolesti
 a k posile své křížované tělo,
 jež po třídní muce dotrpělo . . .

*

5*

V Seville slunné potom znovu žila,
 — to vlastně duše její zabloudila
 k druhému žití, mihla se tu v letu
 a dala brzy ráda s bohem světu. —
 V svém krátkém žití ona milovala
 oblohu modrou, která denně plála
 zlatistým dechem slunečního jasu,
 hor modré hlavy, moře všecku krásu
 (kam jezdila a snila poblíž břehu)
 i barvy stromů, květin vůni, něhu —
 však život ne — jí temná zbyla tucha
 na žití dřívější kdes v hloubi ducha —
 i tísnila ji touha bezejmenná.
 A tak se často vrhla na kolena
 na chladnou dlažbu šedé kathedrály,
 a tmavé oči na Krista se pjaly,
 a bílé ruce zvedaly se k němu,
 cit nutil ústa k vzlyku bolestnému —
 však mlčel Kristus i ti světci šedí,
 i boží máť nedala odpovědi —
 tak Murillo ji viděl, v duši choval,
 a bledou Madonnu svou namaloval.

*

Po třetí žila v osmnáctém věku.

Antická hlava plna luzných vděků

se skvěla vždycky pudrem sněhobílým.
 Šat rokoka byl hávem roztomilým
 postavě její; ruce její sněžné
 své zvláštní měly živobyťi něžné,
 ba, každý prst žil zvláštním žitím svým.

A sama žila živobyťim dvojm:
 salonů dáma, jejíž bonmots svěží
 po celém Versaillu z úst k ústům běží
 a zbouzí obdiv, v logice je hbitá,
 zná filosofy, poesie čítá,
 i o reformách mluví, politice,
 útrapách lidu — stále víc a více
 ten její salon, jenž se třpytí zlatem,
 soupeří slavně s velkým majestátem
 královských síní; řadu satellitů
 jak dobrotivé slunce na blankytu
 svým světlem sytí, prostý lid ji chválí,
 básníci píší o ní madrigaly —
 květ stvoření.

A když se někdy zhostí
 vířivých zábav hlučné společnosti,
 jde v park a měří, čítá, nakazuje;
 své drahé růže sama opatruje
 (tak miluje je, ve všech barvách chová),
 list každý těší ji i snítka nová;

své stromky zkoumá, zahradníkům káže
to, ono; slabé stonky sama váže
k podpěrným kůlům; raduje se denně
z cestiček písčitých i ze zeleně —
hold přírodě té milované skládá.

Se správcem sama účtuje si ráda
a plat odpustí nájemnému lidu,
když neúroda rodí v kraji bídu.

Tak žila . . . Když pak hrozná Revoluce
jak bouře snesla v život ten se prudce,
vše smetla, zvrátila a rozdupala
a v trosky teplou krví Nihil psala —
odešla z žití plna ošklivosti
a s tichým steskem k mrtvé minulosti . . .

*

Madame Naděžda tmavé oči má,
antický účes trůní nad nima,
a v slunci hraje vlas ten havranní
nádechem lesklé mědě na skrání;
má bílé ruce, každý prst ten — div —
životem vlastním zdá se býti živ,
má rudý šat, to hedvábný je kment
a províjí jej zlatý ornament.

Miluje verše, v duši cítí je
 a poesíí život sleduje,
 i hloubá ráda: mnohý filosof
 jí dostal výklad temných svojich slov,
 miluje park svůj, svoje cypřiše,
 olivy, laury, z květin nejvýše
 si cení růže; sladkým parfmem
 napouští ráda šatů svojich lem,
 by cesta, kudy ona kráčela,
 tou vůní ještě dlouho voněla.
 Miluje moře, jeho bouř i klid
 i barvy jeho, ráda zří je pít
 sluneční odlesk; z duše ráda má
 oblohu modrou, obzor s horama —
 s tím ráda mění města vír a hluk,
 povozy, divadla a známých pluk
 i salon teplý, vonný, zářící,
 v němž zvoní bonmots její sršící . . .

Miluje osmnácté století,
 zná memoiry jeho z paměti,
 jím končí pro ni lidstva dějiny —
 co po něm — to už chaos jediný.

Všem k štěstí jest, kdož mohou kol ní být,
 však ve své vlastní nechce uvěřit . . .

Má zvláštní chvíle: kam's se zadívá,
jak socha sedí bledá, neživá,
jen v tmavých očích jí to hrá a plá —
v těch chvílích asi duší její vlá
minulých žití tucha tajemná,
jak slyšená kdys píseň dojemná,
k níž není slov . . . však přece známe ji,
když tony její někde zachvějí . . .

RANNÍ HODINY

Víc ze žhavého slunce neproniká
než zlatý prach, neb plachty na verandě,
kde sedíme, jsou spuštěny. A sedíme tu
s ctihodnou vdovou, Madame Lebeděvou,
a samovar na stole šumí, šumí,
a zlatý čaj se ve sklenicích třpytí
a suchary tu, máslo, žluté hrušky,
jimž ruměncem na oblých bocích leží,
a velké hrozny omželého vína.

A Madame Lebeděva tiše, zvolna
mě jako špačka vyslovovat učí
akcenty ruské, slova vysvětluje,
i stránku přečte z čerstvě příšlých novin
a ptá se po žití a zvycích našich.

I vypráví o drahém Turgéněvu,
s nímž mluvila kdys, líčí jeho chůzi
i pohyb bílé ruky, když si projel
své stříbrné a čisté husté vlasy.

I verše zacituje, měkké verše,
 jež psal — jen pár verst odtud blíže moře —
 Alexěj Tolstoj, poet zbožňovaný
 vší ženskou Rusí; kloní při tom hlavu,
 ta sladká hudba dosud dojíhá jí
 jak před léty, když byla dívkou snivou.

(Muž její, rozšafný a vážný sudí,
 už na druhý rok věčným spánkem dřímá
 pod bílým kamenem tam v dálné Moskvě.)

O Moskvě mluví, Petrohradu, lidech,
 kostelích, divadlech a obrazárnách —
 a všecko zvolna, abych porozuměl.

Sbor svěžích hlasů slyšeti sem zblízka,
 jichž zdvih a pád kol klepot připomíná,
 to z Oleīzu, ze školy, kde děti
 Tatarů učí moudrosti se prvé
 po způsobu svém.

Poodhrneš chvilkou
 verandy plachtu: jaké jasné nebe!
 A moře, moře, moře, velké moře
 úsměvné, svěží, modře rozčeřené
 s tím milionem blesků roztříštěných
 v dál, v šíř se táhne . . .

Boži, jaké ráno!

AI PETRI*)

Až pod baldachyn nebes modrý,
jen trochu hlavu shýbaje,
Ai Petri used, stařík bodrý,
a vesele zří do kraje.

A lidské oči neviděly,
co od rána až k pozdním tmám
děd pošetilý, zdětinštělý,
jen z dlouhé chvíle tropí tam!

Když slunce stoupá v rudé páře
naproti němu z dálných vod,
on — v lících pivoňkami záře —
je pozdravuje o překot

a stojí — bůh sám ví, jak zvyk tu
si na mrav volný! — ve chvíli
té stojí — horrible dictu! —
v růžové tenké košili!

*) Ai Petri (Aghi Petri) po Čatyr-daghu nejvyšší hora krymská.

Než, hned se stroj: jeho hlava
se svraští v zádumčivý stín,
po těle háv jak hnědá káva,
a stojí tu jak kapucín.

Jak zbožného však mnicha dělat,
když ďas jím šije? — v jeden ráz
tu stojí fialový prelát
a směje se jak dřive zas.

Na lících květy zamodralé —
buď zdráva, vláho ohnivá,
jíž amplissimus vytrvale
ty kvítky asi zalívá!

A když se kolmo lije v půdu
zář chvějná, zlatá, palčivá,
on vysvlekne se beze studu
a staré kosti vyhřívá.

Pak ovine se modrým gázem,
by moskitů, much zahnal vztek,
a zadívá se tiše na zem
a podřímne si staroušek.

A vzbuzen sní as starý děda
o žití bujném junáckém:
huňatou šedou burku zvedá
a po způsobu kozáckém

jak moloděc si plece halí,
jak moloděc se zamračí —
však prvý větřík neurvalý
mu burku v moře odvláčí.

I stiší se . . . A zatím nese
se slunce níž, i roste stín —
tu stařík rázem vytáhne se
a vstaví si je do šedin

a napne síly svalů k pose
a hrdě zírání v šíř i dál,
kol něho šarlat po obloze,
a on v něm stojí jako král . . .

Pak padá koruna se skvící,
on scvrká se a nemá sil,
by diadem ten klesající,
by červený plášť zachytil —

i usmívá se jaksí zticha
jsa celkem spokojen tím dnem,
houň černou vezme, klidně dýchá
a už spí spokojeným snem . ! .

CIKÁDY

Z planého vína nad cestu se klonícího
v zářícím bílém ránu poprvé jsem slyšel
jak polní trubky zvuk kovový třepotavý
zpěv cikád jižních.

Jak by to zvířátko si deklamovat chtělo
svým monotonním hlasem řadu hexametrů,
jásavě začne, bez caesur je říká — v čtvrtém
zarazí náhle.

Kdys . . . před věky . . . šel asi antickým
tím krajem
v zářícím bílém ránu mladý poet řecký
a recitoval patře na thalassu modrou
zpěv z Odysseje . . .

A malou trosku tu — půl čtvrtá hexametru —
zachytla v planém víně pramáť učenlivá,
a dnes jí jedna druhou překřičeti chcete,
cikády moje!

DÁČA GONČAROVA.*)

Hle, prázdné hnízdo . . . Dům tu opuštěný
v zeleném přítmí bujných rostlin dřímá.
Trhlina černá zeje středem stěny
jak živá rána, úponky v ni svýma
se břečtan chytil, stoupá vzhůru, v střechu,
co jeho brat se s větví stromů line
a rozlit bujně šedem její mechů
přetéká dolů. Sněti laurů stinné
hmatají po sklech oken . . . Ticho všude.
V to okno hledneš . . . pokoj nevysoký
ve starém stylu; tapety tu rudé,
dva obrazy, jak před dávnými roky
bývaly v modě, skříně s porcelánem,
ctihodné lenošky — vše truchlit tuto
se zdá za bývalým svým starým pánem,
od jehož skonu ničím nepohnuto.

*) Byl příbuzným romanopisce.

A zdá se, k tomu poslednímu spánku
že dávno staroušek as sklonil hlavy,
jakobys četl z „Mrtvých Duší“ stránku,
tu stíl ten, smutek, nádech popelavý . . .

Mech svěží used' na kamenném práhu,
z cest písčitých se metlice klas zdvihá,
plž lesklou slinou značí svoji dráhu,
drozd udiven se kol tvé hlavy mňhá —
vše bujné tak a svěží, třpytné, ryzí,
výskají barvy, vše se omlazuje —
hle, Příroda! z ní člověk sotva zmizí,
už i sled jeho ničí, zahlazuje . . .

A před domem skryt sněťmi visícími
je starý bassin. Vody nelze zřítí
pro koberec, jež tkají listy svými
rostliny vodní . . . Jak ta zeleň svítí!
A náhle, jakbys octl v pohádce se,
s druhého konce tiše majestátně
se bílá labuť přímo k tobě nese,
prsoma dělí zeleň, jež se chvatně
zavírá za ní, pluje, pluje, pluje,
před tebou stane — pak jak ve sklamaní
nad cizí tváří tvou — se oddaluje
a v smutku svém se neohledne ani.

VYJÍŽDKA NA AI PETRI

My vyjížděli za jítří.

Jak smola černí oři tři
zvonečky hlasně řinčíce
letěli prachem silnice.

Na nebes pláni růžové
viseli mléční mráčkové
a krajek jejich chuchvaly
krvavě doutnat začaly.

Bez biče, slov a bez klenf
můj Tatar řídil spřežení.
Měl řecký profil, byl to syn
těch Hellenů, jimž Tatařin
kdys vnutil řeč i víru svou
i jméno rodu. Teď zde jsou
ty zpustlé zbytky antiky,
dob dávných bédné pomníky

v služebném znovu područí.
 Však nebyl zrovna nejchudší
 můj Tatar-Hellen: po šíji
 se zlatý řetěz ovíjí,
 kus práce staré mistrné,
 i prsteny má stříbrné
 a rudou jak mák v obilí
 hedvábnou měkkou košili.
 I carské gardě být by moh'
 jak svíce rovný smělý hoch
 s tou černí vlasů bohatou,
 kam vsadil čapku huňatou,
 ozdobou pyšnou — čertův syn!

A jedem. Svěží měkký stín
 na cestě leží. Nad hlavou
 pokryto vrstvou šedavou
 se chvěje dubů listoví;
 jím paprsk zlatě nachový
 chvílemi křepce proskočí
 a vbodne se ti do očí.

Kol dáči jedem. Stojí tu
 vnořena v sladkou dřímotu,
 a bílé clony na oknech
 lehounce zdouvá vánku dech.

Služebnou vidíš dívčici
 verandu líně čistící,
 stůl prostřený i samovar,
 jež roztápí už uhlí žár —
 pak zas ty stromy nad hlavou.

Zříš nebes klenbu modravou,
 tím modřejší, že rozbita
 jen v kouscích sněťmi prokmitá.

A jedem, jedem. Šedý prach
 se usazuje na brvách,
 zrak přivírá se. Cikád hlas
 se všech stran zvučí. Slunce jas
 začíná pálit. Se strany
 jak dálné, temné varhany
 sem slyšet moře.

Do zadu,
 kde splynou v kmenů hromadu,
 se sunou duby. Po kraji
 se cesty křoví zvedají,
 tu plané růže, víno psí,
 vše plno květů.

Jedem vsí.
 Tatarská malá vesnice,
 před domy stojí lavice,

vše pusto. Krámy zamčeny,
 nic nehne se; jen vzbuzený
 kůň v stáji hlasně zařičí,
 pak zakdákání slepičí
 se ozývá, a v dálce kdes
 se katí nepokojný pes.
 A v jednom okně svěšená
 se poodkryla záclona,
 a z oka černého jak tma
 jde zvědavý hled za náma.

Les roste. Duby zmizely.
 A nad hlavou mi ševelí
 pinií sněti. Obr je
 taková štíhlá pinie:
 věž venkovského kostela
 by mohla krýt se docela
 při bouři v dešti velikém
 jí jako dobrým deštníkem.

V klus proměnil se koní cval,
 neb stoupáme. A vzduch se stal
 vonnějším, těžším, omamným.
 Je horký, doušky voní v něm
 i jalovce svým výdechem

i trávnick sluncem spálený
a pinií sen kořený.

Ach, pinie! Hned v prvý ráz
si člověk zamiluje vás!
Neb jako nesplněný sen
jest v každé duši utajen
as taký obraz: spěti výš
a přímočárně v modrou říš
a tam rozložit korunu
svých myšlének a květů, snů,
kam nikdy nedostoupí svět,
kam člověk nemůž pohledět,
kam život nejde bláhový —
tak, jak žijete, stromy, vy . . . !

Stoupáme dále. V mlčení
můj Tatar řídě spřežení
napjatou trhá opratí;
v ostrých se úhlech klikatí
ujetá cesta; na boku
Ai Petri jedem v poskoku.
Chvflemi propast strašlivá
po straně jícen odkrývá,
a — čertův syn — můj vozataj
bravurně vjede v samý kraj

a neohledne, nehne se.
 A nad srázem tím nese se
 na roztažené peruti
 obrovský orel bez hnutí
 jak byl by v modro nebes vbit.
 A druhý se jak tečka kmit
 a roste, roste, již se mih
 kol prvního a v obloucích
 se graciesně stihají.

Je horko. Vzduchem mihají
 se vrstvy rozvlněných čar.
 A tiše sníš. Oh, jaký dar
 je tohle snění! Zrak tvůj mdlý
 ty barvy všecky zrcadlí:
 vzduch, zeleň, skálu, nebesa;
 v tvůj sluch směs tonů poklesá:
 zpěv cikád, zvonky, koňů dept,
 kol praskání i stromů šept —
 však jinak pranic nežiješ,
 ba, necítíš, že tady jseš . . .

Klus koní přestal. Krokem jdou,
 neb cesta příčkrou výšinou
 začíná stoupat. Do dále
 se časem výhled odhalí:

přes tmavé vršky pinií
 na břehu křivou linií,
 na bílé dáči, stužky cest,
 na moře pláň, jež zprvu jest
 blankytně modrá, dále pak
 už leží jako šedý mrak,
 že nelze poznat, její lem
 kde s bledým splývá obzorem.
 A v šedi vod těch zlehounka
 se kreslí plachta bělounká,
 i vzpomeneš si maně slov,
 jež napsal o ní Lermontov,
 a jak ty sloky v duši zní,
 hned letěl bysi v dálku s ní . . .

Výš, stále výš! Zrak unaven
 se šine plochou skalních stěn
 mocného vrchu, hledá stín
 obrovských stromů . . . lesa klín
 se strany hledí tajemně:
 tu stojí červenavé pně,
 a bují zeleň dlouhých trav,
 modř zvonků, liljí zlatohlav —
 kdo ví, už kolik tomu let,
 kdy šel jím člověk naposled!

Oh, už jsme v úhlu posledním:
Teď celý ráj ten dole zřím —
můj bože, jak je krásný svět!

Mílemi letí jím můj hled
a neví, kde se zastavit!

Medvědí hory obly štít,
má sladká Jalta, hřebeny
modravých kopců, zčeřený
pruh zeleně a dáči v něm,
i Alupka i chatek sněm
i naše Barbó poznám též,
park, vinice a jeho věž —
vše malé tak, že přeletem
vpít mohu rozloženou zem —
jen moře ne . . . to bez mezí
svou velikostí vítězí,
a mníš-li v mžik, že v dáli je
kus břehu bílé Asie —
to přelud byl, to lehký mrak
oklamal domýšlivý zrak —
ó kdyby Satan tady stál
a děl: to vše bych tobě dal,
jestliže ty jen budeš chtít
přede mnou čelem o zem bít — —

ó dobrodinče, Satane,
já neřekl bych jistě: ne! . . .

Tak vyjeli jsme na horu — —

Nic smutnějšího neviděl jsem v žití:
step rezavá se táhne k obzoru,
a slunce jaksi zoufale v ni svítí.

Špinavé hejno ovcí bloudí po ní
a ze zvyku víc, než v naději pastvy,
své čumáky v zem s resignací kloní.

A havrani tu velcí zčepýření
jdou stopou jejich blýskavými zraky
k těm ovcím zříce v krvelačném chtění.

Prostředkem stepi dlouhá cesta běží,
je lemovaná sloupy v cářských barvách,
a nezvířený rudý prach v ní leží.

A v přísné ohromnosti nad tou pouští
se nebe klene; za obzorem v dáli
se jeho okraj teprv dolů spouští —

Nic smutnějšího neviděl jsem v žití . . .

GURSUF.

Tatarská víska. Od mořského břehu
po mírném svahu chatky vystoupají
lehounké, vzdušné jako domky z karet;
mečeta stará štíhlým minaretem
jak prstem stále k nebi ukazuje;
na mysu skalném v rozvalinách leží
tvrz pevná kdysi dávných Janovanů;
zeleně vlny vyduly se místy
nad rudé střechy; v zadu v moři strmí
Aju-dagh, černá obrovitá skála,
dobrácký medvěd, jenž si líně hoví
svou neforemnou hlavu do vln skloniv —
však pro to vše sem neputují v davech
studenti sniví, bledé krasavice,
statkáři vážní a jich moudré ženy,
ni já jsem proto nepřijel sem dneska
v úpalu slunce mrakem prachu cesty —
však žil zde básník . . .

Po písčitém břehu
jsem kráčel, moře házelo mi k nohám

své šumné pěny, jako kdysi Jemu,
pod platan sed jsem, — nese Jeho jméno —
zjev Tatány, jenž přicházel zde k Němu,
se mihl kolem, našel jsem i cypříš,
již On zde vsadil — peň z ní pouze zbývá
a trochu metel . . . všecko orvali tu
studenti sniví, bledé krasavice,
statkáři vážní a jich moudré ženy . . .

POLEDNE

Nad temenem tvým v kolmé čáře
plá slunce hrozná nelidské,
kraj celý tone v zlaté páře,
vzduch — výdech pouště africké.

Tvá lebka hoří. Mozek žhavý
pout rozumových zbaven jsa
zrakové dojmy na sny taví,
na přeludy a fantasma.

Duhoví hadi vzduchem krouží
a blýskají zle očima;
cypříš se náhle parkem plouží,
vlas černý rozpuštěný má;

A vedle slunce převysoko
se žhavé nebe otvírá,
a zkrvácené obří oko
otvorem na zem pozírá . . .

Madame Naděžda v zadumání
stanula v parku, zírá kol,
před sluncem starý dub ji chrání
a rudý její parasol.

A rudé jsou i šaty její,
té barvy, jež se jásavě
uplatní v blesku žhavém reji
i v plavé páry záplavě.

Jestli že někdo z lodi dalné,
jež pluje nyní po moři,
zastíniv rukou oči kalné
sem s údivem zrak ponoří,

přesvědčen bude, že to zkvétá
na Barbó pohádkový květ,
psát bude články v údiv světa
a všude o něm vyprávět.

MARGARITA

Jak je stejným člověk všude! Takých
dívčích patnáct let
nemění se místem, časem! Mojich veršů
hravý let
kroužil kol nich v domovině — hezký tomu
roků řad —
dnes je tohle poupě tady — a zas chce se
o něm psát.

Margarita v svět se dívá gazelíma očima,
pel a barvu svěží broskve na hebounké
tváři má,
rovná jako mladá cypřiš, dlouhá jaksi, vytáhlá,
však se hubený ten stonek stromem stane
znenáhla.

Vážné těžké knihy čte už. Pod útulný
stromů krov
Turgeněv ji provází, Dostojevský, Gončarov,

Ale při stole zas Páša sedět může vedle ní,
 udiví ji názorem svým, směrem svého myšlení,
 tu vždy drsný hlásek jeho mužnou něhou
 ševelí,
 Margarita rozevívá oči svoje gazelí.

Byla večerní to chvíle, Margarita se
 mnou šla,
 vzduch byl vřelý, vonný, měkký, Margarita
 byla mdlá,
 — Páš či Míša — vzdýchala mi — jak ten
 život těžký jest! . . .
 jak to lidské srdce trpí v křižovatce svojich
 cest! —

Margarito, dítě zlaté, ani Míša ani Páš —
 to už nějak Osud spraví . . . Já však býti
 Osud váš,
 zaklel bych Vás na ten celý život do
 patnácti let,
 stále poupě, mladá cypřiš, co by kolem
 stárnul svět!

„KRYMSKÉ SONETY“

I

Dnes je tu jinak, pane Adame!
Je bajkou Krym, jak ve Tvých slokách žije
a bohům dík — hned vděčně dodáme,
neb v romantice málo pohodlí je.

Dnes cesty tu, že vaz se nezláme,
cit bezpečnosti žandarm po nich sije,
a dobře po nich trojkou jecháme,
co telegraf nám šumí melodie.

I hotely tu, světlo elektrické,
francouzská kuchyň, sklepník bezvadný,
stříbrný příbor, účet důkladný —

a volbu máš tu, kouře cigaretu,
buď obdivovat květy exotické
či nejnovější damskou toalettu.

II

Ach, pane Adame, za tvojich let
tu Orient žil, stařec plný síly,
básnivá hlava, romantický vzhled —
nu, jaký div, že Jste se spřátelili?

Pak rostlo arci, nač Váš pohled slet,
pak hory se vám s nebem v jedno slily,
pak fantasticky hrbil skal se hřbet
a propasti se ještě prohloubily!

Dnes je tu dáma: pudr na líčku,
z pod šatů číhá špička střevíčku
a lorgnonem se ostře na vše dívá — —

Kraj celý zjemněl. Bledé zlato kmitá
se hymnou barev. A Tvůj eremita
se plaše v chýších Tatařinů skrývá.

III

Dnes Kikineis není docela
 tak hroznou, jak to ten Tvůj sonet praví;
 skála tu leží v moři omšelá
 a bílých vlnek škádlí jí roj hravý.

Jak hnědý mnich je, jenž si do čela
 kapuci stáh, neb lesk jej mořil žhavý,
 na prsa ruce dal a z vesela
 zří do vod mírným nakloněním hlavy.

My pohostinsky u něho jsme byli,
 řad lahví krymské révy vyprázdnil
 a něžně starocha jsme oslovili —

však ani nehnul sebou líný kmet
 a zřel i potom v bílých vlnek let,
 když lahvemi jsme bili v jeho hřbet.

IV

Tak často vidím: pěkný Tatařín
a modní dáma, salonů všech lvíce,
na koních jedou, mizí v temný stín,
kde voní trávy, páchne pryskyřice.

Ve skal Tvých, pane Adame, jdou klín;
ta dáma mdlé má oči, bledé líce,
kůň jinochodník, Krymu rodný syn,
a Tatar sedí zpřímen jako svíce.

A kolikrát při světle měsíce
vidávám navracet se tyto páry!
Tak jedou, hlavy k sobě kloníce,

těm krasavicím svítí z očí žáry —
oh, pane Adame, ty skály tam
tak hrozny nejsou, jak Jsi říkal nám.

V

Kde bylo slunce, když's tím krajem jel,
 ó pane Adame?! Je možným Krym
 bez millionů zlatých jeho stěel,
 jež výskají si vzduchem modravým?

A lehkost barev též Jsi neviděl,
 sen zpola, jenž už zniká očím tvým?
 Ton každý, jak by odloupnout se chtěl
 a žít svým vlastním žitím prchavým?

Jen jednou: nebe zataženo bylo,
 při šedém světle od rána se lilo,
 déšť padal šikmo jako tenké drátky —

Tvůj Krym jsem poznal; solidní a pevné
 to barvy byly, nebe přísné, hněvné
 a slunce zmizelo tu bez památky.

OREANDA

„— — tu velký kněz byl zbaven velitelství
carského loďstva, a sem, v Oreandu,
jej poslal batuška car rozhněvaný,
neb hříšné plány zrály v šedé lebce
holoubka velkokněze Konstantina
a vzpurný duch v tom obřím bouřil těle:
šel scestím, nebohý, a dával sluchu,
výhonek carský, bědným nihilistům.
Že plným trestem nestih hněv jej cara,
to proto, že byl batuška náš dobrý
a pravý člověk ruský: soudil srdcem
a doufal v pokání a polepšení . . .

Však holoubek náš sedí v Oreandě,
přijímá listy, tajné manifesty,
sám píše stále, jeho kurýr jezdí
s kabelou plnou z Jalty v Sevastopol,
a velkokníže skládá v dumy čelo
a blýská zle svým orlím tmavým zrakem.

Až naplnil se Osud. Stojí jednou
 Konstantin Nikolajevič a čeká,
 jak zvykem jeho, posla z Petrohradu ;
 ten nejde, nejde; za to jede trojkou
 Angličan suchý v kostkovaných šatech,
 brejlemi hledí v rudou svoji knížku,
 pak zvědavě se dívá po krajině,
 nu, jak to již ti Angličané umí.
 Zastavit velí, kráčí k velkoknězi,
 jak cizí k cizímu, a líně smekne.
 Byl nihilist to — dvě, tři slova řek mu,
 že ztraceno vše — kurýr že byl chycen —
 že v Oreandu s assistencí jede
 sám náčelník třetího oddělení —
 a smekne, v trojku sedne a zas jede.

A velký kněz, ten otočil se spěšně,
 zde, po těch schodech, šel svým dlouhým
 krokem,
 v kabinet vejde, otvírá stůl, skříňě,
 mrak papírů z nich vyhrnuje na zem,
 lamp obsah vyleje — pak škrtne sirkou.

A vyjde, parkem jde a, kde stál dříve,
 zas postaví se na zad skříživ ruce.
 Tak čeká. Hle, a generál ten přišel
 v civilních šatech, všichni nenápadní.

— Kam? — zahřmí v líc mu v cestě
velkokníže.

— Sem v Oreandu, rozkaz Veličenstva —

— Jdi tudy, otroku — a kyne k schodům.

V té chvíli vyšleh zlatorudý jazyk
na rovnou střechu, jiné vyskočily
v černavých pláštích okny ven a tíhly
k nebesům vzhůru — Oreanda hoří.

I rozesmál se velký kněz, až v oči
mu slze vstoupily, ceně bílé zuby
dál pobízel je: — Holoubkové, jděte!
Co stojíte? Ah, otroci vy líní!
Tak plňte mi rozkaz svého cara?
A přede mnou? Jenž gosudaru ujcem?!
Eh degradovat, Sibiř na vás, psiny! —
Tak smál se . . .

Tenkrát z Oreandy zbylo,
co dnes vidíme.“

Tlustý Cicerone,
professor z kteréš petrohradské školy,
pot utíral si.

Těm zdem očazeným
byl stropem blankyt. Sloupy zpřeráženy

ležely u noh našich. Rezovaté svory
tu válely se. Metlice trav rostly
v zhortěné mosaice podlah sálů,
a z puklých stěn slez vinul se a sláma
hnizd ptačích čněla — smutné spáleníště.

„Tot bláznovství,“ děl kdos, „mít Oreandu
a dělat politiku s nihilisty!“

„Ba, ba,“ děl professor, „když car, náš otec,
zákony vymýšlí a pění svojí
objímá Rus a nás, své hloupé děti.“

Má hostitelka ke mně tiše děla :
„Což, slyšel jste? Hle, to je ruský člověk.
A — nesmějte se — to je naše síla.
Vy na Západě probíjíte síly
a čas a nervy v hloupé politice.
Čas, nervy, síly, jichž by upotřebit
moh jinak národ váš“ — — a v středu trosek
a shaslých snů všech velikého kněze
já hlavu skloniv, jsem jí přisvědčoval.

ALUPKA

Jak pohádka je v bujném parku skrytá,
z té zeleně jen řada vížek kmitá,

Pohádka maurská, dítě Orientu,
s gotickou zdobou ostrých ornamentů.

Sen Islamu s mystikou středověku
se snoubí v harmonii luzných vděků.

Sen Islamu nad bájným mořem chví se,
gotické vížky do skal rýsují se,

do skalných ploch, jichž hroty v nebe běží
též jako špice středověkých věží . . .

A ten, jenž vysnil pohádku tu kdysi,
v tom jednom sále v zlatém rámu visí,

ctihodný kníže, v límci převysokém,
s mračivým čelem, přísným, chladným okem,

ctný gubernator, jehož slávu dýchá
silnice z Bajdar v Jaltu, Krymu pýcha,

rek, maršál, jenž sil v tuhém bojování
Kavkazem čest a hrůzu ruských zbraní.

VEČER

Kovové světlo měsíce se plíží
vavříků, oliv, dubů hustou mříží
a hází bílé skvrny v černou travu.
Ty stromy stojí v pohádkovém hávu,
v zeleněmodré fantastické třásni —
kulissy k jakés romantické básni.
Svit naší lampy žlutě vyzařuje,
roj moskytů a můr ji obletuje,
my chráníme své hostitelky líce
dým cigar svojich v líc jí dýmající
a probíráme — co nám nad hlavami
cikády řinčí — dne se příhodami.
To chvíle sladká je — neb vedro denní
uvrhlo duši v pasté lenošení,
teď chuděrka se sbírá, pouta shází,
na jazyk sedá, v smích a hovor vchází
a ovlažena révy rudé mokem,
řeč nechá plynout poetickým tokem.

Vysoko v temnu četné hvězdy svítí
mrazivě cize. Velký Vůz se nítí
i Orion i Vlasy Berenice.
Cikády umlkají. Ze smésice
nehybných snětí tikne hlásek ptáka.
Pak ticho. Naše řeč jen chvilkou zláká
smích bouřný.

Nenadále v pause jedné
se hluboký vzdech spokojeně vzvedne
a vyšumí. To od břehu. Řeč ztichla.
Tu po druhé si obří prsa vzdychla
a po třetí a dále. Na to tiše
se loučíme — neb moře ze sna dýše,
a jdeme spat už v této svaté chvíli,
bychom mu řečí spánek nerušili . . .

SAVELIJ

Prostičký mužík. Za stříbrných nocí
mých soudruh potulek . . . Jak rád se dívám
do jeho průhledné a měkké duše,
když cestou jdem, jež plyne cypříšemi,
snícími v tichém zamodralém temnu,
kde nic se nehne, na lávce kde chvilkou
postava tmavá jeví se ti pouze
— to Tatar, jenž si nevšimne tě, čeká,
až černooká krasavice jeho
se z noční lázně navraceti bude —
kdy ticho v dáčích, krokem naším vzbuzen
pes štěkne si, pak zas jen hvězdy šumí
a moře dýcháním jim odpovídá.

Můj Savelij má rodnou svoji vísku
daleko v dáli, celý týden cesty
širokou Rusí, v kurské gubernii;
ctí boha, cara, víru pravoslavnou;
bůh povelí-li, dá za cara žití,
car pokyne-li, tornistru si vezme
a půjde hájit pravoslavnou víru.
Tak Savelij bez mudrování cítí,

vše nutno tak, a tak to v jeho krvi,
 jak tichá radost z večerního klidu
 dnů svátečních a dobré cigarety.
 Ta moudrost citu pro život mu stačí
 jak cikádě a mravenci a včele,
 ji dětem vštípí a s ní umíráti
 bez reptání a rozželení bude.

A sklon, jež všichni lidé v sobě máme
 k metafysickým dumám, vyplňuje
 hra v šachy u něho . . . Tu viděl jednou
 před lety někde — a v ty mysterie
 se často noří, hovor náš vždy svede
 k těm čtvercům, soškám, koníkům a věžím —
 a vysvětluj mu nejlépe jak umíš,
 on hodí hlavou, usměje se tiše
 a zítra jistě na novo se zeptá.

FEUILLETON

Hu, trapný obraz . . . Dopoledne
tatarskou jedem vesnicí
a ďas jen k zahradě tam jedné
zavedl naši zornici :

Tam černý Tatar klečí v trávě
a ostří nože blýskavé
v nevinné hrdlo noří právě,
v beránka hrdlo bělavé.

Krev kouřící se proudí na zem
i ruce barví pohanské —
jak nezachvěly by se mrazem
ty naše duše křestanské!

Hle, jak tu zlobou nekřtěného
ten tichý symbol umírá,
jak odevzdaně oko jeho
na skonání své pozírá! . . .

— Náš beránek . . . jsa na smrt veden
 úst ani neotevřel svých . . . —
 Jak zabolet ten citát jeden
 až v hloubi duší zvířených . . .

My jeli dál . . . však drahnou chvíli
 jsme dumali a mlčeli,
 pak v trojku vrátil se host milý,
 žertovné naše veselí.

Ve Foros dojeli jsme, kde je
 park nezvláštní, dům bez vkusu,
 a slunce žár tam na zem leje,
 jak zaplaceno od kusu.

K večeru bylo. Jedem domů.
 Do nebe skály trčely.
 Do rozsochatých jejich lomů
 se orli k spánku vraceli.

V daleku stranou modře snila
 nesmírná moře hladina,
 zladěná, tichá, jakby byla
 to z barvotisku marina.

A tma je . . . Na zad zvolna plynou
skal rysy. Zvonky koňů zní.
Pár hvězd už září nad krajinou
zrakové bílí, nehybní.

A jedem. Vstříc nám světlo blýská :
— jdi, izvoščíku, pohleď tam! . . .
— Jak pravíš, tatarská to víska?
A možno čaje dostat nám? —

I možno. Samovar už šumí,
před krčmou k stolku zasednem.
— Čert, Tatar, jak čaj strojit umí! . . .
Nuž, dej ty ještě čášku sem! —

— I pojíst možno? Ať se stane. —
Šel, přines v míse kouřící
na rožních maso nabodané,
hebounké maso voncí.

— Jak zveš to? — Šašík —
Jídlo jejich,
tot kousky masa z berana,
po dávných strojen obyčejích —
— Což, zabíjel jsi za rána? —

— Tak, baryni. —

— Tam v sadě? —

— V sadě

Víc nebylo nám do žertů . . .
Krev jeho tekla po zahradě
a neotevřel svojich rtů,

když na potupnou smrt byl veden —
ó bible, kniho přesvatá . . .
— A šašík má být teplý sněden —
a Tatar v kuchyň odchvátá.

Tu nová porce . . . Dábel svádí,
a duši láká mocný chtíč —
— Eh, jezme! — resolutně radí
náš dobrý Karel Petrovič,

— neb umřel, bychom nezhyňuli,
dí bible, já pak dodávám:
nemáme ještě cesty půli
a hospod více není tam. —

ODPOLEDNE

Vřelá lenost zamkla oči
lidem, ptákům, květům — všemu;
v modravém snu dřímá cypřiš,
metly trav se kloní k zemi,
a ty listy starých dubů
stočily se . . .

Sedím v stínu
tmavé sosny; běh jde v moře
rozervanou rudou skalou.

Moře jaksi líně dýše,
ze zvyku víc nastavujíc
modré plochy šikmým bleskům
k lámání se.

Bílé mráčky
záfnou oblohou se vlekou,
trhají se, vlastní tíhou
klesají ty trosky k vodě,
řídnou, taví se v ní, mizí.

Myšlenky a sny mé s nimi.
Trhají se, klesají mi
v zlatomodré hravé plochy —
nemožno jich zadržeti.
Pak i duše za nimi jde,
splývá s mořem, oddychuje
jeho dechem, v jeho plochách,
v ní se lámou šikmé blesky,
žije nekonečnost jeho,
mluví jeho tichým šumem —
ale mrtev sluch i cit je
a tma v očích . . .

Z Á P A D

Svěží a zlatá sklouzla za horu
sluneční koule. Ani nezrud vzduch,
červánek nevznítíl kraj obzoru;
byl večer bez sentimentálních tuch.

Zbělelo moře. V nekonečno stála
smetany spousta houstnouc víc a víc,
že bílá pláň jen ztěžka oddýchala
plochami vypouklými hýbajíc.

POZDRAV Z DOMOVINY

Byl u nás Assan, mladý štíhlý Tatar.
Koš s vínem postavil si na práh dáči
a zíral bystře k čelednímu domu.

Aňuta přišla z kuchyně a Máša
i děti seběhly se k Tatařinu
a braly hrozny; Assan zažertoval,
děvušky štípal po krku a zádech,
ty smály se a pak se zapýřily
mě spatřivše.

V tom šumaři tři přišli,
nesměle jaksi na chrastící písek
vkládali nohy, pozdravili s úctou
i Tatara i dívky — služebnice,
pod brady housle sešlé založili
a hráli.

Jeden pohled na ty tváře,
na bleděmodré čekankové oči —
a poznal jsem je — — pozdrav z domoviny . . .

A hráli . . . Trojí housle trojím zvukem
zoufale od sebe se rozbíhaly,
pekelný souzvuk vřískal ze strun těchto,
bůh ví kdy naposledy naladěných . . .

A hráli valčík. Poslouchal je Tatar
velmožně milostivě bez pohnutí,
Aňuta s Mášou vrtěly se pískem
a smály se.

Tu přestat kázal Assan
a tatarské chtěl melodie slyšet.

Šumaři moji hned se uklonili,
pod brady znovu kladli sešlé housle,
kams v prázdno vetkli čekankový pohled
a hráli. Struny chrlily směs tonů
křičivých hrozných — ale hlavou kýval
pochvalně Tatar, charašó! jim volal
a pobízel a pobízel dál hráti.

Když nasýtil se, uhersky chtěl slyšet.
Hned roztřepaný čardáš vífil parkem,
Aňuta s Mášou znovu tančit začly,
a naslouchal zas bez pohnutí Assan.

Za chvíli dlouhou napadla ho jiná,
chtěl po turecky — než to byl už konec.

Krev vřela ve mně: tatarský ten sobak,
 ničema, otrok, „ani člověk“, ten zde
 hodinu celou ovládal ty duše,
 ty duše plaché, bídné, zotročené,
 jak znám je u nás, jak je nenávidím,
 protože hořem pojítí bych musil
 nad hořem jejich, jež tak tupě nesou.
 Ty bleděmodré čekankové oči
 bez ohně, vzdoru, bez záblesku síly,
 lampičky hrobní nad ubohou duší,
 pokorně ždaly kynu — Tatařina!

Já zaplatil jim za tu krůpěj jedu,
 již poslala mi dálná domovina,
 a vyhnal je i tatarskou tu psinu.

Oh, vlasti milá, ty jsi jako Osud . . .
 nemožno ujít, nemožno se vyhnout,
 přes moře sáhneš, syna svého najdeš
 a srdce, jež si volně bítí začne,
 znova zas stiskneš studenými prsty . . .

MŮJ OTČE . . .

Můj otče, Foibe Apolline,
víš, jak jsi rozhněván a mračen
usedl s lukem v ruce kdysi
na břehu zeleného moře
blíž zakřivených lodí řeckých,
jak's v toulec sahal, tetivu pjal
a zvučící ty bystré šípy
vysýlal v lebky, šíje, záda
achajských plachých bojovníků?

Můj otče, Foibe Apolline,
dnes zafal bys své lesklé zuby,
dnes mrštil bys ty lukem o zem
a zpřelámal bys všechny šípy —
Achajci mají dneska kožich
tuhý jak pancíř na rozumu,
a kdybys pronikl i kožich —
je pod ním ještě tužší kůže,
hotové fošny na svědomí!

Můj otče, Foibe Apolline,
já lopuších nasbírám ježků,
já naházím je do kožichů
počestným našim Achajčíkům.
Achajci naši šklubou sebou,
kožichem drbou o zem, o strom,
však ježci k hrůze sedí, sedí —
a já se úsměvem tvým směji,
můj otče, Foibe Apolline!

DEVÁTÁ VLNA

Tak žlučovitě zelené je moře
a hází sebou, bílou pěnou stříká
a řve a hučí.
Sotvaže sed jsem na své staré místo,
na černý balvan,
hned zjitřilo se lítě,
a půlkruh vln jak rozkacený hřeben
zdvihl se v dálce,
zdvihl se, stojí mžik — a jako v povel
žene se ke mně, sevírá se v běhu —
třesk! —
a rozbit zpět se kácí . . .
Hned rozlítíl se v dálce hřeben druhý,
vzpjal se a letí bílou pěnou soptě —
třesk! —
je stejně troskou.
Však třetí již se v dálce zase týčí,
po jeho zmaru vstává hradba čtvrtá
a pátá, šestá, sedmá, osmá,
— pláň žluče při tom syčí, kypí, hučí —

pak devátá se vlna vztýčí zlostně,
 všech větší dřívějších,
 a vítězně řvouc sůžuje se k centru
 a v trysku roste třesouc světlou kšticí —
 třesk! —

tu zachvěl se můj starý černý balvan,
 já utíral pak slanou vodu s lící . . .

A bylo ticho . . .

Moře se chvělo

už jaksi jenom sledy rozčilení

a hučelo si spokojeně . . .

Než sotva tvář má zcela oschla,
 zas hněv je pojal,
 žluč zelená zas blýskala mu tělem,
 vztek syčel z něho,
 mručení, dusot, dunění a hřmění
 a znovu osmkrát ke mně hnalo
 a po deváté znovu v líc mi vstříklo . . .

Buď s bohem pro dnes . . .

A vy, Olympičtí,

ochrannou ruku držte

nad lodí v obzoru se zmítající,

nad lodí plnou bědných slabých lidí,

při vlně deváté . . .

METAMORFOSY

Červené teplé tóny to byly,
v nichž ironický valčík hřměl,
třpytivé lustry světla proud lily
do víru hlasů, šumů, těl —

Červené teplé byly to sloky,
koketa mdlá je tančila,
ta nesla v srdci zničené roky
a v hlavě moudrost motýla —

tak jsem je psával valčíky rudé;
dle mne je psali po Čechách
mládenci zdraví kroutíce všude
rty svoje v ironický tah.

*

Pak maloval jsem. Touha štěstí marná,
prostičkový genre, skizza mravokárná,
národní výjev, duše osamělá,
pohádka srdce. Časem kresba smělá,

jež karikuje lotry, hlupců pýchu,
mrzáky duše — všechno to, co v tichu
tendenční malíř rozvážlivě robí.

On věřil ještě, řekněm, v lepší doby,
v svobodu příští, třeba sám byl v kleci,
v národa dík a jiné hloupé věci.

A brával k tomu barvy přitlumené,
tesklivé nebe, jež se šedě klene,
kraj melancholický, v němž není ruchu,
a smutek ležel v podzimkovém vzduchu.

Pak odhodil jsem malování své,
ať pavouk opřede je a červ rve.

*

I sochy miloval jsem. Šedý kámen
v strnulém harmonickém rozvlnění,
syn nesmrtelný bědné duše lidské
zrozený v mukách.

Co zatím rodička jeho plna
nicotných bojů, vášní, marných cílů,
sklamání stálých, nechutenství, hnusu
v hrob němý spěje,

on, života vzhled míjícího maje,
 studeně může zřítí na zánik všeho,
 neb necítí a žije hrdý, pyšný
 nezemským žitím.

A co se člověk naučiti může,
 já naučil se: studeným být, zhrdat,
 své nitro zavřít, na povrch být šedý
 studený kámen.

*

V modravých rytmech o břeh bít,
 jas oblohy, krev slunce pít,

neb strofy hněvu zpěněné
 na nebe vrhat zděšené,

mít hloub, v ní skrývat řadu let
 své mrtvé, by jich nezřel svět,

čist býti tak, že hvězdám všem
 lze směle býti zrcadlem,

a nedbat planých ševelů
 o užitku svém, účelu,

a jediným žít zákonem:
 Přírody býti výronem —

tak žít a hřmít a dout a hrát
a pranic dál se nestarat,

že vybírají z tebe sůl,
že sítě noří v rybnou důl,

že špínu těl svých potají
v tvých čistých vlnách smývají,

že po tvých proudech hučící
se ženou lodi kupčící

do dalných krajů o závod —

Ó modré pláně hravých vod,

ty elemente bez hrází,
tak obraz tvůj mě provází,

a v duši mé tvé rytmy zní,
má poetiko poslední!

VEČER U MOŘE

Ta chvilka jedna bude drahou mi:

Vod ocelových temné zrcadlo
měnilo barvy v světlech večerních,
vysoko nad ním bílé vlaštovky
se nesly k dalekému obzoru,
i nebe bylo jaksi zdviženo
a obloukem se pjalo šířeji
než obyčejně, i vzduch čistší byl,
že prsa jaksi volněj dýchala —
taková jedna chvilka v přírodě,
že v životě se nedá zapomenít . . .

I napadla mi krátkost života,
nicotnost jeho, smrti majestát,
i věčné nic — a vše to najednou
v jediném pevném jasném pocitu
já usvědčil sobě; bez stesku
a bez hořkosti, smutku, výčitek
já přijal to. Před tváří oblohy

a širým mořem, dálným prostorem
a mrazným světlem bílých věčných hvězd
jakby se duše moje dívala
přes rameno v klín starci Osudu,
jenž na kolenou knihu žití má
a listy její tiše obrací:
tam miliony nezvratitelných
se písmen míhá, malé mravence
by byla tehdy bratry nazvala
má duše klidně, stránka za stránkou
se obracela odměřeně v tmu . . .
Ta krátkost soucitem mě dojala
— ne k mému žití — ale k žití všech,
jenž jsou tu se mnou. Bylo jasno mi.
A viděl obsah pozemských jsem dnů,
všech těch, jenž v životě mi křivdili
a jimž jsem za to jedem zaplatil.
Zárodky činů, plány, směry cest —
a přece byli vším tím nevinni . . .
neb v šíji tkví jim Fatum železné
a zodpovědni býti nemohou
za poděděné duše choroby,
za mozky, které tím jen patří jim,
že v lebkách svých je nosí . . . Cítil jsem,
že mají lásku k drobným dětem svým,
své ženě, matce, hnízdu rodnému;

je nemoc trápí, bída; těší se
z teplého slunce; verši zpíjí se
dle vkusu svého — vše nám společno
v té krátké mžiklé žití vteřině . . .

A před tváří té věčné oblohy,
věčného moře, věčných prostorů
pod mrazným světlem bílých věčných hvězd
v nich jedině jsem cítil nejbližší,
jichž los je na vlas stejný jako můj —
já přes moře k nim spínal ruce své,
jim odpouštěl, jich odpuštění ždal . . .

III

DOMŮ

S BOHEM . . .

Lodí rozjela se do modrého moře.
Zavlály šátky, čapky zamávaly —
nuž, s bohem, s bohem! Rozvířená brázda
pod zádí lodi šuměla, a kruhy
se rozbíhaly po přístavu k břehům —
buď s bohem, s bohem, sladká Jalto moje!
Já ve své duši uzavřel jsem tebe
a odnáším tě pod chladnější pásmo.
I ty, můj břehu, marně plyneš na zad
a marně chceš mi navždy unikati —
jen očím prcháš, v duši jsi však zavřen,
je plna tebe, celý kraj v ní nesu
a nevydám své carství jenom Smrti.
Tak podržím tě, jak tě nyní vidím,
tvou ukrutnost, můj drahý, zvrátím v nivec,
neb luznějším ses nejevil mi nikdy,
jak v této chvíli, když mi s bohem dáváš.
Tak nikdy nejásaly tvoje barvy,
tak nikdy nevýskal si vzduch tvůj zlatý,
a modřeji se nezasmálo nebe

a jeho zrcadlo zde, klidné moře.
 Jen v trosku duše své vás uzavírám,
 díl valnější jí zanechávám tady,
 a vím, že troska moje sníti bude
 a teskně toužit po své druhé části . . .

Jak jiným člověkem se domů vracím!
 Mám v srdci klid a mírné naladění
 svých dětských dob za letních podvečerů,
 sobotních podvečerů, kdy zněl s věže
 hlas našich zvonů, kdy jsem míval pocit,
 že čas a lidé v klopotné své honbě
 staví se náhle, usedají klidně
 a v západ slunce, barvy horizontu
 se zadívají, tiše hovoříce . . .

Jsem smířen se vším, raduji se z žití,
 vše omlouvám a všechno je mi jasno.
 Svět nemůže být jiný, a tak dobře.
 Jde zákony, jichž nelze postihnouti
 smrtelným smyslům, ubohému umu.
 A největším pak mudrcem jest jeho
 květ, jenž se těší z teplé záře slunce,
 pták, jenž se stará o své malé děti
 a naplnivše oba tak svůj úkol
 mrou beze stesku po posmrtném žití,

bez touhy po slávě, jakoby znali,
že v dětech dál žít může dostačiti . . .

Buď s bohem, Kryme, v divé honbě žití
tys přál mi sobotní zas jeden večer . . .
Já viděl zase jednou velké slunce,
zas dýchal klidně, slyšel zníti zvony
a ztrávil chvíli v rozhovoru tichém . . .
Tys hovořil tak mile k smyslům mojim
svou řečí předkulturní, a já cítil
pradávných lidí dávno zniklé stěsí
na hrudi tvé, já slyšel bítí srdce
v tvém moři, skalách lesích, vzduchu, květech,
veliké, dobré, neúnavné srdce,
žil v pohádce jsem, pohádku jsem prožil —
buď s bohem, buď s bohem!

VE VLAKU

Spousta škatul leze v kupé,
kufry, vaky — dáma křičí,
za ní zrudlý manžel cupe —
bozi, kde už jsem je zřel?

Zavazadla místí hbitě:
„Pozor na to!“ ona stále —
„Prosím tě, jen nekřič, dítě!
Nic se tomu nestane!“

Ejhle, holoubci mí smělí,
vždyť to manželský můj párek,
celou noc jsme spolu jeli —
jak už se to dávným zdá!

Dveře třískají, hluk stichá,
povely zní, dlouhý pískot,
trhnutí, stroj těžce dýchá —
vlak vyletěl z nádraží.

Rozsedli se na sedadle
— leží cosi mezi nimi —
svěžest pryč a oči vpadlé,
tak, tak moji holoubci . . .

V taktech duní kolejnice,
cizí krajina v zad prchá —
ani slova nemluvíce
dívají se okny ven.

Ticho . . . ticho . . . kraj se žene
stále na zad . . . Náhle ona
oči svoje zaslzené
po něm zvolna otočí.

Zamknu víčka ze soucitu —
ať se jejich epizoda
raděj dřívě a zde v skrytu
beze svědka odbude.

Zasténala tichým hlasem
— znám ty tony utrpení —
„Jinak, jinak myslila jsem
že bude můj život teď . . .

„Co ti chybí!“ ptá se suše,
 „co máš zas už? Nerozumím —“
 „Vlastně nic. Jen moje duše
 v nitru stále pláče mi.“

Jak ta svatební má kytka
 připadám si . . . vlekli jsme ji . . .
 pak z ní zbyla suchá snítka . . .
 leží teď kdes v smetišti.“

„Jaká hloupost!“ znaveně děl.
 Chvilí ticho . . . Rozuměl jsem.
 Její drama už jsem věděl:
 — Zde by měly růže kvést — . . .

„Dneska vím, proč teta Frycka
 vždycky mne tak litovala,
 je to duše poetická,
 sama byla nešťastná —

„Květ jsi, poklade můj sladký,
 říkala mi teta Frycka,
 budeš plakat, až tvé plátky
 vítr polem roznese!“

„Přestaň jen s tou poesíí,
 dej mi pokoj s tetou Fryckou —
 jiní lidé také žijí,
 také, myslím, bez plátků!“

Čert vem verše a ty city;
 vracíme se do života —
 na ty sentimentality
 měla jsi už času dost.

Mluvme vážně. Strach mám jaksí,
 že ten byt náš vlhký bude —
 a jak to je s tvou praxí,
 dítě moje, v kuchyni?

Obávám se také služky,
 již ti pošle teta Frycka —“
 zalét zrakem v líc své družky,
 pak máv' rukou, zmlk' a zív'.

Mlčela. Já hledl na ni:
 ztrnule se oknem dívá,
 bílou ruku tiskne k stráni —
 „do života“ tedy tak . . .

„Do života, do života!“
šumělo to mojí duší . . .
„Do života, do života!“
pro sebe si supěl vlak . . .

VE VÍDNI

To blede nebe . . . vzduch . . . já dojel
domů . . .

Ulice známé, střízlivé a všední . . .
už žluté listí tkví na snětech stromů.

Tramwaye, vozy . . . v odměřeném chvatu
jdou lidé, každý druhý portefeuille nese,
a v líci důležitost byrokratů . . .

I policisti . . . vojsko . . . V chladném vzduchu
havrani plují . . . též má duše cítí
ten známý zápach umrlčího puchu . . .

Jsem doma . . . Hora novin tu a psaní
z mé domoviny . . . Čtu a čtu a dýchám
ten známý český vzduch náš zase maní.

Vše u nás jak dřív . . . A jak ostré dýky
to všecko bodá zas dnes duši moji
a útoky v ní rostou, polemiky,

a stará žluč se žilami zas žene
a ruce chce se nových skalpů zase —
mám zas své Čechství hrdé otrávené!

Teď v harmonii fatalismu cítím,
že Osud dal mi tuhý sval a spáry
a Nutnost že tkví také nad mým žitím . . .

Má pohádka mi náhle s bohem dává —
ach, pravda, starým člověkem jsem zase,
buď s bohem, s bohem, pohádka má smává!

Tam dole . . . pravda, vše se jiným zdává . . .
zde žít a bít se — parola jest jedna —
buď s bohem, s bohem, pohádka má smává!

OBSAH

I SKIZZY Z CESTY

Noc ve vlaku	9
Letem přes Halič	
I Střízlivá šosácká krajina	14
II Jak starých odraných slípek řad	16
III Čápy jsem v houfech zřel na poli	17
IV Po městech hemží se vojáky	19
V Mohylu Kosciuszky viděl jsem	20
VI Už temní barvy. Rostou stíny.	21
Oděssa	22
Moře	24
Na lodi	
I Signál dozněl Odpoutali	29
II Tot se ví, že kapitán náš	30
III Spal jsem dobře. Tak spát může	32
IV Jaké jitro! Růžová mha	33
V Na severu v horizontu	34
VI Hledíš hledíš Z vodní plochy	35
VII Eupatoria	37

VIII Rackové se těžce klátí	39
IX Rád zajdu kouřit svoji cigaretu	41
X Tam, kde as teď slunce stojí	45
XI Sestárlá a zbičovaná	47
XII Sevastopol	49
XIII Tma . . . Sto medvědů se sápe	52
XIV Bylo po všem — všemu konec	55

II K R Y M

Jalta	61
Portrét mé hostitelky	64
Ranní hodiny	73
Ai Petri	75
Cikády	79
Dáča Gončarova	80
Vyjíždka na Ai Petri	82
Gursuf	91
Poledne	93
Margarita	95
„Krymské sonety“	
I Dnes je tu jinak, pane Adame!	98
II Ach, pane Adame, za tvojich let	99
III Dnes Kikineis není docela	100
IV Tak často vidím: pěkný Tatařín	101
V Kde bylo slunce, když's tím krajem jel	102
Oreanda	103
Alupka	107
Večer	109
Savelij	111
Feuilleton	113
Odpoledne	117
Západ	119

Pozdrav z domoviny	120
Můj otče	123
Devátá vlna	125
Metamorfosy	127
Večer u moře	131

III DOMŮ

S bohem	137
Ve vlaku	140
Ve Vídni	145

Týmž nákladem vyšly mezi jinými tyto

~~~~~ KNIHY BÁSNÍ ~~~~~

v nádherném illustrovaném vydání:

SVATOPLUK ČECH

Adamité. Výpravná báseň. Illustroval Alfons Mucha. Vazbu (imitace vazby z 15. století) navrhl V. Král z Dobrévody.

K 4·80, skv. váz. K 8·40

Václav z Michalovic. Báseň. S 41 ilustrací Ad. Liebschera. K 2·40, skv. váz. 4 K

ADOLF HEYDUK

Za volnost a víru. Báseň. S 60 ilustracemi Jakuba Schikanedra. 3 K, skv. váz. K 4·60

ANTONÍN KLÁŠTERSKÝ

Ptačí svět. Řada písní. S 18 ilustracemi H. Giacomella. 80 h, skv. váz. K 2·40

Kvíří z ruských luhů. Anthologie ruské poesie. Přeložil Fr. Chalupa. S 96 ilustracemi I. Panova. 1 K, skv. váz. K 2·60

Niva. Anthologie ruské poesie. Přeložil Fr. Chalupa. S 95 ilustracemi N. Karazina. 1 K, skv. váz. K 2·60

Rukopis Kralodvorský. Staročeské zpěvy hrdinské a milostné. S 19 ilustracemi a 60 ornamentálními okrajními kresbami Josefa Manesa. 3 K, skv. váz. 7 K

Objednávky přijímá a vyřizuje každé řádné knihkupectví jakož i

nakladatelství F. Šimáčka,
11, Jeruzalémská ul., Praha.

Od téhož autora týmž nákladem vyšly tyto knihy:

BEZ NÁZVU.

CONFITEOR . . . (Druhé vydání.)

MAGDALENA. (Druhé vydání.)

TRISTIUM VINDOBONA. (Druhé vydání.)

TŘETÍ KNIHA LYRIKY.

ZDE BY MĚLY KVĚST RŮŽE . . .

1893—1896.

3 2044 031 548 431

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine of five cents a day is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

